

Altra vegada sobre les marededéu negres

Bienve Moya

Amb setembre arriba el més dels romiatges i dels aplecs. El dia 8 d'aquest mes, que també ho és de la verema, es commemora la festivitat del naixement de Maria, i també la celebració de totes les "Marededéus Trobades". Això vol dir de totes les imatges de la Marededéu que van ser trobades en coves, soterrades devora un arbre (gairebé sempre d'exemplar corpulència i antigor), sota una mata, vora una font, etc., i que foren miraculosament localitzades per un pastor o pastora, o per una bèstia (amb preferència pels bous de llaurada).

Xavier Fabregas en "Tradicions, Mites i Creences dels Catalans" ens assegura que prop o no massa lluny de cada un dels lloc on s'han trobat imatges com les que descrivim gairebé sempre sol haver-hi alguna resta arqueològica de períodes clàssics, o megalítica. Aquesta situació, diu ell, vindria a demostrar-nos que el lloc en qüestió on s'hi troba la marededéu podria haver estat un antic lloc de culte precristià, posteriorment cristianitzat, es clar.

L'incòmode (en uns temps, i ara instal•lat) Sánchez Drago, en el seu monumental "Gárgoris y Habidis" també ens garanteix que 'grecs i gallecs retien culte a la mateixa deessa, que a Egipte anomenaven Isis, entre els pobles Púnics Astarté o Tanit, Salabo a Síria i Maria en la tradició cristiana'.

Sense perdre el fil suggerit pels dos autors citats, advertiren nosaltres com la majoria d'aquestes imatges trobades presenten dos trets característics i summament originals. Un, gairebé totes aquestes marededeus trobades duen el fill assegut a la falda o al braç, disposició no gens comuna entre en la iconografia oficial de Maria, la mare verge de Crist. En canvi, aquesta mateixa actitud és força comuna en les representacions d'Isis i altres deesses mare de la terra mediterrànies. Un altra: la immensa majoria de les marededeus trobades presenten la faç negra o morena: la del Tura, la de la Bovera, la de Lluc, la de Núria, la de Montserrat, i un llarg etc. que us convido a descobrir, repartit per tot Europa. I precisament la negra, o la fosca és el títol donat a Demèter, mare protectora de la fertilitat de la terra (us convido a recordar, ara, que la majoria d'aquestes imatges de marededeus negres s'han trobat en profundes coves o bé soterrades).

El mite bàsic d'aquestes deesses o mares terra, és que són mares que en un moment o altre del cicle temporal del pas de l'any perden el seu fill o filla, o amant, restant elles obligades a cercar-los dins de coves o en el si de la mateixa terra fins que els trobin i aconseguixin

ressuscitar-los o endur-se'ls per un temps. De la memòria d'aquesta acció —l'acte del retrobament dins la terra o en el profund de les grutes— dins el ritual que es seguís en la celebració del vell mite, potser podríem aventurar-nos a conjeturar d'on provindria —amb la intenció de cristianitzar-les— la constant de trobar aquestes imatges en els llocs on es trobaren, en coves o soterrades. Ritual, aquell de les arcanes mares terra, que amb la mort o pèrdua del fill, filla o amant, significava l'arribava de l'hivern en que la natura s'oculta o es deteriora, en espera de tornar a ressuscitar per primavera. El ritual cristianitzat d'aquest arcaic mite s'escenificaria en la celebració del Naixement de Maria, la Mare de Déu, el dia 8 de setembre, per recomençar l'eterna cerca del fill, Jesús, fins arribar a la Pasqua de Resurrecció, últim dia de la Setmana Santa.